

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. **Opravništvo**, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

S današnjim dnevom se začne novo naročevanje na „Slovenski Narod“. — Vse gg. naročnike prosimo, naročnino ob pravem času ponoviti, da bodo list redno v roke dobivali.

„Slov. Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za pol leta	6 gld. 50 kr.
Za četrt leta	3 " 30 "
Za en mesec	1 " 10 "

Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za pol leta	8 gld. — "
Za četrt leta	4 " — "
Za en mesec	1 " 40 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta	2 gld. 50 kr.
Po pošti prejemana " " "	3 " — "

Administracija „Slov. Naroda“.

Nepričakovan zagovornik

se je nam Slovincem prikazal v nedeljski številki graške „Tagespöste“. Ta ustavoveren list piše v svojem prvem članku o tržaških volitvah; čudi se, kakó je mogoče, da je protivavstrijski lahonski upliv tako zrastlel in priporoča, naj se v Trstu volilni red izpremeni, in naj se okolici dá večje število poslancev; dalje pa priča „Tagesp.“, da primorski Slovenci niso nikakovi panslavisti in deklaranti, in prejšnje nezaupanje do njih nij več opravičeno. „N.č. več ne bode kakšna nevarnost — pravi „T.“ s podpisanjem primorskih

Slovanov ustvariti protivažje zoper óne Lahe, katerih značaj smo uže dovolj izpoznali.“

Z zadovoljstvom to izpoznanje nemškega štajerskega lista zapisujemo, pa le še željo pristavljamo, da bi se to izpoznanje pri „Tagespösti“ logično razširilo. Potlej bode ona še prepričanje zadobila, da to isto, kar so primorski Slovenci, so tudi štajerski in kranjski, tedaj se mora ista podpora in pravica, kakor primorskim, tudi štajerskim in kranjskim Slovincem privoščiti. Nij mogoče primorskih Slovencev podpirati in krepiti, ako se štajerski, koroški in kranjski njih bratje zatirajo, kajti mi smo vsi udje jednega telesa, in kadar se tepe en ud, čutijo vsi bolečino, in narobe: ako se jednemu udu hoče dobro učiniti, morajo tudi drugi dobroto čutiti. Mi kranjski in štajerski Slovenci imamo s primorskimi jeden in isti politični in narodni program, smo jedna in ista stranka, imamo jedna in ista javna glasila. Kar velja o primorskih Slovincih glede državne zvestobe, to velja o nas vseh.

Če je nemškemu časopisu tolažba, da primorski Slovenci niso „nikakšni panslavisti“, rečemo mu, da v tem smislu, kakor si strahilo panslavizma Nemci malajo, celo taki, kateri veselo delajo za pangermanizem, tudi mi nismo panslavisti. Mi smo pač Slovani in hočemo biti, mi ljubimo vse brate velike slovanske rodovine, in želimo čim ožje duševne zveze z njimi in mejsobojne podpore, ali ne upamo, da pridemo „pod Rusa“ ali kalli, temuč terjamo in želimo pravice in enakopravnosti ter varstva našega slovanskega narodnega bitja v Avstriji.

Ako torej ljubljanski organ naših nemskutarjev v sobotnej številki v prvem članku slovansko narodno stranko za res dolži necega

državi nevarnega „panslavizma“ in se sklicuje na govore, govorjene na banketu pri Bleiweisovej svečanosti, moramo to perfidno in nemumno denunciacijo odločno odbijati kot lažnjivost. Dokazov! Pač sta na „Tagol.“ denunciacijo državno pravdnštvo in preiskovalna sodnija iskala „panslavizma“, a ga najti nijsta mogla, kjer ga nij. Dotična preiskava je bila ustavljena. Veleizdajstev iščite pri sebi, v nemškem prusijanstvu ustavoverne stranke.

Iz državnega zbora.

Grof Leo Thun je v gospodski zbornici 27. t. m. rekel: „Večkrat sem uže izrazil svoje mnenje, da se takej finančnej upravi kakor jo imamo, ne smejo dovoliti nikakšna zlasti pa ne povekšana denarna sredstva, katera, siljena zmirom dolgovne delati, ob jednem v veliko ozirih neodpustljivo potratnost dopušča, ali pa še sama pospešuje, in katere se na drugej strani ne more pregovoriti, da bi v oziru nevarnega finančnega stanja dala tako pojasnilo, da bi mogoče bilo oni moment opaziti, v katerem bode tako finančno ravnanje moralo privedi do neozdravljivega stanja. Iz tega uzočka moram izjaviti, da se glasovanja v tej stvari ne morem udeležiti, prepustčajoč odgovornost o nadaljevanju takega finančnega ravnanja, ki se ne strinja z mojim preverjenjem ónim, ki mislijo, da to lahko storijo.“

Predsednik v ministerskem svétu dr. Stremayr namesto nenavzočnega ministra na to odbija obdolžitev grofa Thuna, kakor da v adadela potrato z denarjem, rekoč da grof Thun tga ne more dokazati, kar je vladi očital. „Iz stališča, na katerem stoji vlada, moram le globoko obžalovati, da se s takim neopravičeno v en dan tje vrženim oči-

Listek.

Jezikoslovne reči.

Iz Slovenije. — M.

U. bodemo pisali namestu v.

(Dalje.)*

Ali nam je treba še drugih dokazov, da pišimo predlog *u* po običaju Jugoslovanov? Menimo, da po vsem tem nam jih ne treba. Pa da bo naša stvar še bolj utrjena, in ker se na veljavo g. Stritarja sklicuje tudi g. pisatelj članka „Kaj smo?“ itd., navedimo tudi tega gospoda veljavne besede. „Zvonov“ urednik piše — govorjenje je o izvrstnosti g. Jurčiča „Tugomerju“ — to-le: Visoko čislano rojak, na glasu strokovnjak, mož, kateri ima veljavno besedo v vseh stvareh, ki se tičejo slovenskega jezika in slovstva, ta mož, pravi, ozirajoč se na neko vrsto te epohalne narodne skladke: „Dostojen mi namestnik v

vojvodstvu — g. skladatelj se je držal zdej navadne napčne pisave — dela v en zlog, kar mislim — čujte! kako govori strokovnjak — ne gre; torej **vè** vojvodstvu, **če že ne po starem u**. („Zvon“ 1876 287, 288.) Če tako govori mož, ki ima veljavno besedo vè vseh stvareh, ki se tičejo slovenskega jezika in slovstva, pri čortu, kako more g. pisatelj članka: „Kaj smo?“ reči, da se za *u* pri nas nikdo zmenil nij? Ali se ne pravi to čitateljstva imeti za prelahkovernega? Po teh besedah se nam zdi vse nadaljno skazavanje od več; profesor g. Stritar je to potrdil, strokovnjak se je tako izustil, „torej imamo pisati *vè*, če uže ne po starem u. „Roma locuta, causa finita“, dostaviti imamo le še to: „utinam finiat et error“, to je napčna pisava predloga „v“, mesto prave pisave *u* ali *vè*. Zaključimo: pisava predloga z obliko *u* je ali opravičena ali pa ni; če je opravičena, s kako pravico se ga branimo? če pa ni, s kako pravico ga pišemo? na vsak

način moramo odstraniti takovo barlekinstvo, ne glede na trdovratnost in upiranje starokopitnih oblikoljubnikov.

Pa vse to nič ne dé Gospodu *u* se v tako dopada, da mora tudi *u* biti *v*. Vidno je iz tega, g. *u* je vse na tem ležeče, da ostanemo pri starem, ko je pri napčnem poznamenjevanju predloga „v“. Njemu ni za razvoj in za napredek jezika. V „Slovenca“ je bilo nekdanj čitati *keteri*. Tukaj je imel g. *u* ugodno priliko potegniti se za to obliko, in sicer s svojega ruskega stališča; rekel naj bi bil: Rusi pišejo *kotor(i)*, v sanskriščini stoji *katar(as)*, torej imajo tudi Slovenci pisati, per analogiam, po prirodnih zakonih jezika, *keteri*, in obliko *keteri* more zagovarjati in pisati le kakov nezalica. Ko bi bil g. *u* tako argumentiral, vsakdo bi mu moral priglasovati; pa tega on ni učinil, kajti njegov axiom je: status quo, ostanimo pri starem. G. *u* bo tudi vedel, da ruščina piše *meždu*; zakaj nas

*) Glej štev. 72.

tanjem vlado napada, ker se ž njim mora stvarni, globoko sezajoči in široko razprostirajoči se interes države omajati, ako bi javno mnenje ne znalo dobro razločevati navlašč od sebe vrženih nemotiviranih obtožeb, in nagibov, na katere bi se morale te obtožbe naslanjati, katerih se pa nij povedalo.“

Grof Thun na to spet odgovori, da je resnico tega, kar je preje povedal, uže dvakrat v državnem zboru dokazal. „Teh dokazov“ — dejal je — dozdaj še nij nobeden ovrigel, in zategadelj se nanje sklicujem.“ — Minister je na to molčal.

Govor srbskega poslanca Polita

v ogerskem državnem zboru v debati o berlinskem ugovoru.

„Mejnarodno pogodbo evropskega pomena, kakoršna je berlinska, ogersko zakonodajstvo nema samo prava preiskavati, nego tudi dolžnost jej je, ter izreči v imenu cele dežele svojo sodbo. Vso debato o berlinskem ugovoru bi imeli zvati neplodovito, kajti dovršena dejanja, kakoršna je uže okupacija Bosne in Hercegovine, ne morejo se več tako narediti, kakor da bi bila nedovršena. A važno je, da ta debata konstatuje, da Ogerska brez razlike narodnosti dozdanje orijentne politike ne odobruje, da z berlinskim dogovorom dobljenega mandata v zasedenje Bosne in Hercegovine ne more odobriti. Ta nalog bode imel morda najslabše posledice. Berlinski dogovor orijentnega vprašanja nij samo rešil, nego je še bolj zamotal.“

„Evropsko diplomatstvo je zopet jedenkrat dokazalo, da se nij ničesa naučilo, a tudi ničesa pozabilo.“ Kakor je nekdanji dunajski kongres osodo narodom določeval, ne da jih je po njihovih željah vprašal, isto tako je naredil berlinski dogovor z narodi balkanskega poluostrova, ne ozirajoč se na njih potrebe in želje. —

„Prav tako je bilo tudi s pariškim dogovorom, ki je hotel nov red na iztoku uvesti, a se nij zmenil za razmere tamošnjih narodov. Zdaj je pariški dogovor uže odpravljen, in neki francoski pisatelj je dejal, da je bilo škoda, da je za tolikošnjo zmoto prelilo se toliko plemenite krvi v krimske vojske.“

„Velika zmeta v pariškem dogovoru je bila ta, da se je Evropa oziroma iztočnega vprašanja gibala v negaciji. Rusiji bi se moralo

brantiti, da ne bi stopila na balkanski poluostrov — se je reklo. Pozitivne misli, kako da bi se iztočno vprašanje rešilo, Evropa nij imela, in vidi se, da je nema tudi denes ne. Nesrečno poskušanje s Turčijo je trajalo celih dvajset let; ali Evropa se je morala preveriti, da Turčije se ne more z nova oživiti. Rusija ima to zadostenje, da še predno je zasukala meč in prišla pred vrata Carigrada, je Evropa uže davno uvidela, ka Turčija nema pravice živeti.“

„Možje, kakor so Gladstone, Stradford in drugi, ki so ob času krimske vojske za Turčijo sanjarili, so jo obsodili. Često se je reklo: „Evropa ne sovraži kristijanskih narodov v Turčiji, Evropa samo neče, da bi ti narodi prišli pod rusko vlado.“ Jaz pa vprašam, kaj pa je Evropa v teh dvajset letih storila za te narode? V raznih provincijah turških se je ropalo in morilo, ali civilizirana Evropa se teh narodov nij usmilila. Ako ne bi bila Rusija svojega meča potegnila, ostalo bi na balkanskem poluostrovu vse pri starem, in bašibozuki bili bi v Bolgariji tako divjali, kakor prej. A celo tedaj, ko je prišla ruska vojska pred Carigrad in je Evropo prestrašilo razvijanje ruske sile, — tudi tedaj Evropa nij imela še nobenega pozitivnega programa za rešenje iztočnega vprašanja, nego vedla se je zopet negativno, to je, hotela je ona samo Rusijo iz balkanskega poluostrova odpraviti. Tačas je pa bilo to jako težko. Vojske z Rusijo pričeti si celo Anglija nij upala. Trebalo se je tedaj udati, ali kako? Smisel, zadržaj berlinskega dogovora je ta, da nij zadovoljil ni Rusije, ni narodov v Turčiji, ni Turčije same, niti ne grofa Andrassyja.“

„Naj se mi pa zdaj dovoli berlinski dogovor omeniti v oziru na našo monarhijo, na našo domovino. Ako berlinski dogovor nij mogel zadovoljiti svojih kontrahentov, vprašam: koga je zadovoljil v Avstro Ogerskej mandat dotikajoč se Bosne in Hercegovine? Niti Magjarov, niti Nemcev, niti Slovanov. In ako se je kljub vidnemu javnemu mnenju zasedenje izvelo in je odgovornost v tem prevzela ustavna vlada, je to ipak taka nepravilnost, kakoršna se drugod nikjer ne najde, s tem se je igrala cela parlamentarnost.“

„Kar se pak tiče pravne strani sklepanja mejnarodnih dogovorov, smatram jaz to vprašanje za čisto teoretično. Teoretično ima vlada

prav. Mejnarodne dogovore ne sklepajo suvereni ali načelniki držav, kar uže dokazuje oblika, v kakoršnej se take pogodbe sklenejo. Berlinskega dogovora na priliko nij sklenila in podpisala Francozka, nego polnomočnik predsednika republiki. Praktično nema ta razloček nobene veljave, kajti v ustavnih državah se takovšen mejnarodni dogovor ne more niti skleniti, zoper kateri je vse javno mnenje v deželi. V tem vidim jaz krivdo vlade.“

„Kar se tiče zasedenja, izrazil sem svoje mnenje uže pri adresnej debati. Avstro-Ogerska nema take iztočne politike, ki si je zvesta svojega cilja. Na jednej strani bi rada napram Slovanom na iztoku igrala rolo osvoboditelja ter nekako Rusijo nadomestila, na drugej strani se jim pa sovražno nasproti postavlja. Vsaj tako se mora umeti izrek čestitega ministra prvosednika, ki je dejal, da se bode z okupacijo „slovanskej kači stopilo na glavo.“ Dvomim, je li se ta izrek gospoda ministra prvosednika prilega ónim namenom, koje v tej hiši on zastopa. Ako je pa zasedenje po mnenju ministra prvosednika preventivna naredba, tedaj ne poznam nobene druge malovredniše politike, kajti s tem se nam nalaga nekako nalog jetnišničarja.“

„Ali si moramo pak v resnici domišljati, da moremo svobodo narodom balkanskega poluostrova zabraniti? Ta svoboda bode končno kljubu vsem oviram ipak zmagała. Berlinski dogovor je razdelil Bolgarijo v dva dela; jaz pa sem uverjen, da se bosta kljubu berlinskemu dogovoru obé Bolgariji zjediniili, kakor sta se kljubu pariškega dogovora Moldavija in Valahija v jedno Rumunijo združili.“

„Kar se je vsled rusko turške vojne na balkanskem poluostrovu ustvarilo, tega se ne more več razrušiti. Ako se nij mogla napraviti zveza zoper Rusijo tačas, ko je stala ona pred Carigradom, tedaj se ne bode mogla nikdar.“

„Ne grof Andrassy, nego knez Bismark je sanštefanski mir prenapredil, a koncem se mora razmera mej Nemčijo in Rusijo vendar zjasniti. Misli se, da se je Rusko vsled zadnje iztočne vojne oslabilo, ali velike države z devetdeset milijoni, koje prebivalstvo se leto za letom za jeden milijon namnoži, — se ne more tako z lehka oslabiliti. Usluga grofa Andrasyja naj bi bila tudi to, ker nij pustil, da bi se bili Srbija in Črna gora združili, da

ni opozoril, da ruski žd odgovarja slovenskemu j, in da imamo pisati mej, a ne med? Slovenski pisatelji so jeli pisati: iz planine, iz njive, iz gore itd.; zakaj jih ne podučiti in ne reče, da taka pisava ni prava? da kjer se govori na planini, na njivi, na gori itd., se mora pravilno pisati s (sè zè) planine, zè gore, zè njive? Toda njegova stereotipna resnitev se glasí: „predlog v je konsonant“, punctum!

Tako daleč zavede človeka slepa dlakopnost, ki vso važnost polaga na zastarele izumrle oblike, na živo, narodno besedo pa se ne ozira. Mi tudi prav dobro vemo, če sedemo za kateder, kakova je genesis razmere mej predlogoma v in u. To je vse lepo slišati, zapomniti si in zapisati in zapisano mej staro šaro deti, ker dandanes ono razpravljanje nema nakega pomena. Tudi matematik in aritmetik nam sè števili in ciframi operata nove svetove, koliko koristi pa imajo njihove formule za življenje, za praktično življenje? Ubogo malo. „Ali ni dosedanji mnogo-

večni hod omike narodov — recimo: razvaja slovenske pisave — v primeri z obilnim trudom tako malo uspešen ravno zato, ker je omika — recimo: pisava — kljubu novejšemu napredku tako malo resnična, ter le prerada vodi, ne k edinosti, nego k nasprotju mej prostim narodnim in menj praktično razvitimi.“ („Zvon“ 1877, 61.) „Besede“ dr. Celestina, mišljene sicer o družem predmetu, a našo stvar zavedajoče. Isto tako morejo jezikoborci vsaki besedi spisati celo zgodovino in opazovati njeno podobo po vseh indoevropskih jezikih — izraz: indo-germanskih, je izraz nemške cholosti, ki v nobenem oziru ni opravičen; bolj na svojem mestu bi bil izraz: indo-slavjanskih — ali to so igrače za jezikoslovne učnjake, ki ne morejo nadomestiti in dati narodu pravega jezika; narod hoče slišati v knjigi tako besedo, kakoršna on sam golči: če ni take, ne mara za njo.

G. 7 dalje priznava: „Vsa sila njegove argumentacije za u je koncentrirana v besed-

dah: Narod tako govori; vokal in konsonant pisati z eno in isto črko, to pač ne gre.“ Tako je! Če bodo slovenski slovničarji za narodom sledili, narodom prav govorečim, ne bodo nikdar napák priporočali. Da se mora pisana beseda ujemati z narodno govorniščino, to je tako spričana stvar, da ne potrebuje nikakih dokazov. Narod, ta je prvi in merodavni faktor, potlej še le slovnica. Tako so delali vsi inteligentni narodnjaki, vsi razumni pisatelji, ki so hoteli prav pisati, in ki so hoteli priti do pravega, to je do narodnega slovstva. In nam je ta ozir tolikanj bolj potreben, kolikor bolj smo primorani, s pisano besedo na narod delovati. Pišimo lepo kakor hočemo, če narod ne vidi v pisani besedi svoje govornjene besede, če se ga pisava ne „prime“ vse, zastonj, kaj malo se ga bo prijelo, ali pa nič. Da se ima jezik v knjigah skladati z jezikom, mej narodom živečim, to je trdno prepričanje vseh razsvetljenih, izobraženih in za narodno omiko in za ukrepljenje ter priljubljenje narodnega jezika unetih mož.

se nijsta z Bosno in Hercegovino zjedini. Ali za to je pak v neposrednem sosedstvu Srbske kneževina Bolgarska, trikrat večja nego je Srbska; zdaj so na balkanskem poluostrovu tri slovanske kneževine, ki se bodo mej seboj podpirale.

„Pri takem stanju stvari vendar ne more biti interes Evropi, da bi razvoj teh malih držav ovirala, marveč je v nje korist, da je podpira. Sovražno se ve, da se ne bodo nikdar nasproti Ruskeje postavile, a zadostuje, da branijo svojo neodvisnost, da se ne bodo v Rusiji utopile.

„Osobito pak sodim, da je Magjarom v korist, ako so prijatelji tem manjšim državam. Magjarom ne preti nevarnost tukaj, nego drugod. Ako hoče Avstrija veliko orijentno politiko delati, mora se z Rusijo sporazumeti, in v notranjem nasloniti se na slovanski živelj. In tedaj se lahko zgodi, da bi stopil na mesto dualizma federalizem. Se ve da se to ne bode toliko časa zgodilo, dokler je grof Andrassy minister, a o njem se lahko že zdaj reče, da on ne potiska, ampak da njega potiskajo. Avstrijsko politiko se mora poznati. Ta politika nij nikdar nacionalna, ampak ravna se po odnošajih, ter lahko postane ali nemška, ali magjarska, ali pa slovanska. Slovanska mora postati, ker je celo iztočno pitanje slovansko.

„Zdaj — ne rečem za bodočnost — je iztočna politika Avstro-Ogerske Slovanom sovražna, in ker je tudi zasedenje zoper slovansko misel namerjeno, za to ga jaz iz svojega stališča ne morem odobriti, in tudi ne sprejeti berlinskega dogovora, ne morebiti zategadelj, ker bi ta pogodba brez parlamentnega odobrenja ne bila veljavna, ampak zato, ker vidim v predlogu vlade tudi stavljeno vprašanje zaupnosti, jaz pa tej vladi nič ne zaupam.“

Politični razgled.

Notranje dežete.

V Ljubljani 31. marca.

V **državnem zboru** se denes začela budgetna debata. Mej govorniki, ki so se oglasili za besedo, beremo tudi ime slovenskega poslanca dr. Vošnjaka.

V seji 28. marca pak je bil razgovor o odgovoru vladnem na interpelacijo Neuwirthovo glede trgovinsko-političnih razmer naše države k Srbiji. Naglašalo se je, kako so druge države

s Srbijo že naredile trgovske pogodbe, le Avstrija ne. Tega so krivi Magjari in njih nadvlade. Minister Chlumetzky je pa dejal, da ne more o tej reči govoriti, ker se ravno zdaj dogovori s Srbijo delajo.

V trgovinskem ministerstvu so vsak dan posveti, kako bi se **Bosna** in Hercegovina v avstro-ogersko colno oblastje vzeli. Tudi Dalmacija in drugi colni izključenci so na vrsti tega posvetovanja.

Iz **Prage** se poroča, da je z denšnjim dnevom umrl in nehal izhajati „Tagesbote aus Böhmen“, gadjji sovražnik Čehov in Slovanov sploh, organ ustavovernih Nemcev na Češkem, podoben po duhu in čudi našemu „Laib. Tagblattu“. Češki „Pokrok“ pozdravlja to kot dobro znamenje časa.

Spredaj prinašamo govor srbskega poslanca dr. **Polita**. Časniki češki in celo hrvatski ga hvalijo kot izvrsten, in sami magjarski listi priznavajo, da je državniško mišljen, če prav nijso njegovega mnenja.

Iz **Pešte** poročajo, da misli Ghyczy predsedništvo v ogerskem zboru odložiti.

Vnanje države.

Dunajska oficijozna „Montags Revue“ poroča: **Rusija** je predložila nasvet, naj se prvič pooblastila evropske komisije za vzhodno Rumelijo podaljšajo, drugič pa naj se guvernerju, ki ga bo Turčija izvolila, pridá za vzdržanje reda in mira mešana vojska evropskih vlasti. Ta nasvet bo najbrž sprejet od vseh veselil.

Iz Trnovega telegrafirajo, da bode **bolgarsko** narodno zbranje do 8. aprila končalo svoje posvetovanje o bolgarskeje ustavi, kakor jo je Dondukov predložil. Drug dan 9. aprila pa da bode predpogovor o volitvi kneza. Način volitve bode balotaža (žrebanje s kuglicami). Po volitvi se voli komisija, ki ponese izvoljenemu knezu vest o volitvi.

V **italijanskej** zbornici je bila 28. marca sprejeta resolucija Cairo-Crispijeva, tudi od vlade potrjena, da naj vlada málinski davek odpravi s tem, da poviša davek na cukr, štampilje, špirit, in da revidira colne tarife. Vsled tega glasovanja bode se ministerstvo zopet nekaj pr-novilo.

Francoska „Republique Française“ pripoveduje, da bode Waddington noto poslal velevlastim, v katerej se poteguje za Grecijo in njene terjatve po razširjenji mej.

Nemci se boje, kaj bode z Elzasom in Lotaringjo, kjer po devetletnem trudu germanizacija nij čisto nič napredovala. V tej zadregi so sklenili na predlog necega Schneegansa poskušati, ali bi se ne dalo pridobiti Elsasce s tem, da se jim z nemško svobodo malo med okolo usten namaže. Sklenili so 27. marca v berlinskem rajstagu enoglasno, dati samostalno vlado, torej federalizem. Kakšna bode ta avtonomija, dana iz sile ne iz pravičnosti, to bomo videli, ka-

dar bode osnova dotične postave predložena zbornici berlinskeje.

Dopisi.

Iz Novega mesta 30. marca. [Izv. dopis.] Denes v nedeljo 30. marca smo pokopali tukaj prerano umrlega, talentiranega domorodca Viljema Knifica, c. kr. davkarskega pristava. Pokojni, rojen Novomeščan, bil je iskren narodnjak in povsem poštena duša. Sijajni pogreb in mnogi venci, poslani od raznih prijateljev in sošolcev pričevali so dovolj, v kakem blagem spominu so ga imeli vsi, katerim je bila dana priložnost dalje časa žnjim občevati. — Obiskoval je ranjci gimnazij v Novem mestu in v Ljubljani. Po dovršenih študijah izvolil si je dragi Viljem duhovenski stan, meneč, da bode živel mej prostim domačim ljudstvom, katero je jako čislal — ter ga učil in budil spoznavati svete pravice slovenske zavesti. — Toda bolezen ga je prisilila, da je zapustil semenišče, in šel proti svojej volji, ker je bil sin nepremožnih staršev — v državno službovanje. Britko mi je tožil marsikdaj, kako je teško za vsacega v takej službi, koji se spoznava sina slovenske matere. — Toda dovolj; — dragi sošolci, koji ste blagega Viljema natančneje poznali, častili ga bodete in mu hranili v svojih srečih vedni spomin. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Solkana 29. marca. [Izv. dop.] Pretečeni praznik Marije Device je vodja goriške kmetijske šole g. prof. Povše na prošnjo odbora tukajšnje čitalnice predaval uk o žvepljanji trte. Ne bom razkladal kaj in kako je govoril, samo to opomnim, da je bil njegov poldrugo uro trajajoči govor izvrsten, in bode v korist, ako ga bodo Solkanci uporabili; na kar pa upamo, saj so govor g. profesorja razumeli — in ako ga praktično izpeljavajo, njih izguba gotovo ne bo.

Goriška čitalnica je priredila prej ta dan besedo sè šaloigro: „Dva gospoda in jeden sluga“. Vse točke programa vršile so se točno, posebno dobro je igrala gospodičina na glasovir. Soba je bila natlačena, in uže to naj bo dokaz, da so udje izvršili dane si naloge izvrstno.

Kar se tiče narodnega gibanja na Goriškem, ono ne spi, temuč dela in trudi se neumorno, da si Slovenci utrde svoje začeto narodno življenje.

Treba nam je pisati tako, kakor slovenski narod prav govori. To načelo je bila Vuku zvezda voditeljica in sè svojim narodnim pravopisom postal je preporoditelj narodnega slovestva na Srbskem. „Vsi učenjaki so priznali, da je Vukov pravopis najbolji, kar jih je na svetu, ker srbski jezik, napisan v Vukovem pravopisu, je ravno tak, kakor šen izhaja iz ust tistega, ki ga dobro govori, s čimer se ne more ponašati noben pravopis“, piše bistroumni g. Terstenjak („Zvon“ 1877. 368.) Vuk nij za mizo sedel in slovnič krpal, je ni iz družih slovnič in iz drugih jezikov skupaj znašal, on ni iskal kje bi tičala še kaka izjema, kaka nepravilnost, nego je, „videvši nepravilnost in nečistost jezika, v katerem so tedaj pisatelji pisali, napotil sè med narod... S tem pa je pokazal vsem pisateljem... naj se jezika uče v narodu. Sam Vuk se je tako jezika učil in potem je spisal slovnič, v kateri je kategorično rekel, tako se mora pisati, a ne dru-

gače, to je edino pravo, a to je krivo, ker on je imel ves narod na svoji strani.“ („Zvon“ 1877. 366). Mi Slovenci smo še daleč jako daleč od takih misli. Ako se za take nazore pri nas nihče „ne zmeni“, ako se celo iz Rusije oglašamo proti takim narodnim nameram, ako se strastno držimo starih oblik in časih prav res kljubovalno, no potem priglasujmo g. Stritarju: „Samo čuditi se moramo, kako je v tako kratkem času svojega književnega razvijanja pri tako neugodnih razmerah dospel do tolikega bogatstva.“ („Zvon“ 1877. 126.) Pisava „u“, ki ima toliko razlogov za sé, je narodni biser, in mesto da ga pobere in še drugih poiščemo, ga teptamo in pred vrata postavljamo. Potem pa upijemo, kako je naš jezik čudno izobražen, kako je naše narodno slovestvo obsežno, kako imamo svoj jezik razvijati in bogatiti... in še to narodno drobtino, pisavo „u“, odgovarjamo. Če mi tako delamo, sami sebe sleparimo, da videti ne vidimo. „Ne slepimo se, iznebimo se

že vendar kedaj tistega nespametnega, smešno otročjega somišljevanja, ki nam je uže toliko škodilo... domišljevanja in širokoustja, kako izobražen je uže naš jezik. Kdor tako govori, smeši nas pred svetom... ovira pridno delovanje in napredovanje.“ („Zvon“ 1876. 317.) Mesto da bi se z veseljem poprijeli tega zares lepega predstva, ki živi mej narodom, to je pisave predloga z obliko „u“, mesto da bi čem ožje nategnili vez, ki pisavo spaja z narodom, mesto da bi skrbno na to pazili, da naša pisava, naše slovestvo krepke korenine požene mej narodom, da bi zamogli potem kaj tacega napisati, „kar bi zagrabilo z elementarno močjo ves narod, od prostega kmeta pod slamnato streho do visokega gospoda“, pa jako skrbno pazimo, da bi se nam kaka ogoljena in obrabljena, da si napčna oblika, kam ne zgubila.

(Dalje prih.)

Iz Konjic 28. marca [Izviren dop.] Natanko zasledujemo izvršitev tržaških volitev; težko dočakujemo izida, pa vendar se nadajamo, da bode slovenska reč čez Lahone zmaga. Ako se na skrajnej meji Slovenije dosmahal pogubljen slovenska zavest v novič okreva, nadejati se je, da se bo tudi v sredini Slovenije in na vzhodnej meji bolj ukoreninila. Bog daj, da bi se v tej prevažnej reči ne motili.

V jednej številki „Slovenskega naroda“ se vam je poročevalo iz Dunaja, da mi Konjičani proti nekemu konjiškemu učitelju hočemo tako krivično postopati, kakor se je zgodilo nekemu učitelju v Leopoldovem predmestju na Dunaju. Učitelj je bil od necega žida tožen zaradi zaušniče, ki jo je dobil njegov sin, ali sodnija na Dunaji je učitelja oprostila. Drugače se je pa zgodilo konjiškemu učitelju; izrekla se mu je ostra graja enoglasno v okrajnem šolskem svetu in tajno se mu svetuje, naj si novo mesto oskrbi. Konjičani bi radi zamenjali svojega učitelja za ovega na Dunaju, ki je Slovenec, in ako tudi uže tako dolgo na Dunaju prebiva in samo v nemškem jeziku uči, vendar smo prepričani, da boljši slovenščino rabi, nego naš učitelj.

Pristaviti še moram, da našim učiteljem nij veliko mar, če v Trstu Slovenci ali lahoni zmagajo, veselilo bi jih samo, če bi tudi nemščina tam prav cvela.

Z Goriškega 28. marca [Izviren dopis.] Na misli mi je dopis „z Dunaja“, ki vam ga je pred kratkim poslal neki vaš dopisnik, kateri omenja naših učiteljic. Gospodu dopisniku popolnem pritrjujem, ker vem iz skušnje, da učiteljica ne more tega storiti, kar more učitelj. Njej nij nikakor moči, da bi disciplino uzdrževala pri mnogobrojnej šoli, pa tudi nij, da bi ženska moške kolikaj odrasle otroke podučevala; njej naj bi se izročevale le deklice v poduk in odgojo. V Gorici bilo je nekdanj moško učiteljsiše; pripravniki so se tam dobro imeli, ker nij jim manjkalo ni inštrukcij ni duha vedrečih zavodov. S prav majhenimi pripomočki so v lepej in zdravej Gorici dobro živeli, ker tam draginje nij. A moško učiteljsiše je bilo prestavljeno v Koper, da se je v Gorici žensko učilsiše odprlo. Meni se ob prilikah, ko zaidem v Gorico in vidim naše „nežne preparandistke“ galantno se pomikujoče proti šoli, uriva zmirom misel, da bodo domišljave revice nekdanj take junakinje, kakor ona učiteljica, ki prišedši iz preparandije, nij po nobenej ceni mogla umiriti otročičev v šoli, zato pa vsak hip tekala obupno k nadučitelju s prošnjo: „Pojdite mirit mojo šolo, — otroci me hočejo pripraviti iz sebe!“ —

Domače stvari.

— (Ljubljanski mestni občinski zbor) ima denes 1. aprila ob 5. popoldne sejo. Na dnevnem redu je prisega novih občanov in meščanov, razna poročila in nasvet naj se zida mestna klavnica, in za to potrebn denar na pösodbo vzame.

— (Interpelacijo poslanca V. Pfeiferja) o zadevi davkarskih eksekutorjev in o tem, da se davki izterjavajo v kmetijstvu najbolj neugodnem času, ko se namreč polje in vinogradi obdelujejo — podpisali so vsi Kranjski poslanci izvzemši g. dr. Razlaga in g. dr. Schafferja, katera sta, kakor znano — zaradi bolednosti uže dalj časa na odpustu. Celo in-

terpelacijo prinesemo v juternjšej številki. Kakor čujemo, bode poslanec V. Pfeifer izročil v državnem zboru več peticij kranjskih občin, da se davkarski eksekutorji zopet odpravijo.

— (Pogreb slovenske igralkice Cecilije Podkrajškove) je bil v nedeljo popoldne velikansk in sijajen, kakor jih je malo v Ljubljani. Sprevod je bil skoro tako dolg, kakor je pot od Medijatove hiše do svetokrištofskega pokopanišča. Nad 20 lepih vencev je bilo od narodnih društev in posameznikov na rakev pokojne umetnice položenih. Sokolci so svetili, čitalniški pevci nagrobnično peli, občinstvo vseh stanov je bilo zastopano, posebno pa mladina.

— (Volitev v kranjskem velikem posestvu.) V soboto je bil namesto odstopenega Vesteneka izvoljen v kranjskem velikem posestvu dr. Ludvig v. von Gutmannsthal-Benvenuti, graščak Boštanjki za deželnega poslanca. Vesteneka smo se vendar iznebili in upati je, da bode kmalu tudi iz dežele šel mej Nemce, katerim ga privoščimo, ali pa kam mej italjanisme.

— (Požarna straža) v Ljubljani ima jutri ob 8. zvečer v Kozlerjevej pivarni večerno zabavo za god svojega načelnika gosp. Franca Doberleta.

— (Zabavni vlak) Schröcklov pojde tudi letos o velikej noči z Dunaja skozi Ljubljano v Trst in Benetke. Od Ljubljane do Trsta in nazaj stane vožnja v II. razredu 9 gld., v III. razredu pa 7 gld.; v Benetke in nazaj pa v III. razredu 15 gld. 50 kr.

— (Z Dunaja) nam pišejo: „Slovensko literarno društvo na Dunaji“ bode imelo dné 5. aprila svoj redni zbor. Dnevni red: 1. Ali je veda sebi namen? Spisal Fr. Podgornik. 2. Črtice iz narodnega gospodarstva. (Nadaljevanje); spisal Radivoj Poznik. 3. Pesmi, zložil Karel Štrekelj.

— (Kranjski bataljon) lovcev št. 33 se je preselil iz Mostara v Gačko, od koder je odšel 11. bataljon te dni na Dunaj.

— (Penzioniran) je graške višje sodnije svetovalec. dr. M. Rulitz.

— (Nemško gledališče v Ljubljani.) Včerajšnja „Laibacher Zeitung“ piše, da nemško gledališče vedno bolj pada (seit einer reihe von jahren, seit dem das deutsche theater von Laibach von seiner einstigen höhe stetig herabsinkt itd.) Torej naj „Tagblatt“ ne pisari samo o propadanji slovenskega gibanja.

— (Cirkus) Sidoli bode tu začel 3. aprila svoje predstave.

— (Obesil) se je včeraj zjutraj za češpljo na svojem vrtu v Šiški pri Ljubljani hišni gospodar Jos. Povše, po domače Anžok. Uzrok temu dejanju so bile slabe denarne razmere, a povod razpor z ženo.

— (Volka) je ustrelil v petek oskrbnik Karel Račič v gozdu Galetove graščine.

Tujci.

30. marca:

Evropa: Zore iz Cola.
Pri Slonu: Vodničar iz Dunaja. — Dorniger iz Grada. — Kavčič iz Kočovja. — Pürz, Klaus iz Grada.
Pri Maliču: Kržesadlo iz Dunaja. — Neumayer iz Monakova. — Egerstorff iz Dunaja.

Dunajska borza 31. marca.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	64 gld.	55 k.
Enotni drž. dolg v srebru	64	95
Zlata renta	77	10
1860 drž. posojilo	117	50
Akcije narodne banke	806	—

Kreditne akcije	248	20
London	116	85
Srebro	—	—
Napol.	9	30
C. kr. cekini	5	52
Državne marke	57	35

Zahvala.

Najtoplejšo in najsrčnejšo zahvalo izreka za veličastni sprevod naše prejube

Cilke

slavnim narodnim društvom, posebno gospodu Franc Dreniku, kot aranžerju, čitalničnemu pevskega zboru, „Sokolu“ in „Dramatičnemu društvu“, posebno predsedniku gospodu Potočniku, kateri je v imenu društva sam položil venec na grob, kakor tudi vsem drugim prijateljem, znancem in častilecem za prekrasne vence, ter za gniljivo in tolažljivo sočutje

žalujoča rodbina Podkrajškova.

V Ljubljani, dné 30. marcija 1879. (114)

Gostilna

se oddá o sv. Jurji letos v najem v **Vopovlah** pri Cerkljah h. št. 16, poleg velike ceste; ima 4 sobe, kuhinjo, jedilno shrambo, točilnico, klet za vino, hlev, pod, sadni vrt. — Natančneje se izvé pri **Anton Gasperlinu.** (110—1)

Drevarjem.

V velikih privatnih gozdih v **Marmarorskem komitatu** (Ogersko) dobi 30 do 50 krepkih drevarjev takoj pri popravah o potokih dela, in kadar bode to dovršeno, se bode seča drv po pogodbi oddala, tako, da je delo za več let dolgo zagotovljeno. Potnina se ne daje, a zagotavlja se posebno krepkim delavcem dnevne plače najmenj 1 gld. in prosto stanovanje, kakor tudi, da je živež jako po ceni. (113—1)

Naslov:

Holzgeschäft: Fritz Müller
in **Marm. Szigeth** (Ungarn).

Med. in chir. dr. Tanzer,

docent zobozdravništva na c. kr. univerzi v Građci,

ordinira

v Ljubljani v hotélu „pri slonu“

iz zobozdravništva in zobotehnike vsak dan od 9. ure dopoldne do 5. ure dopoldne. (112—1)

Naznanilo.

V rudokopu za rujavi premog „jadranskega glavnega društva za kopanje premoga“ v **Carpano** v Istri se sprejme takoj trajno in za dobro plačo 200 krepkih ne čez 40 let starih

rudarskih delavcev,

ki hočejo delo s pogodbo nastopiti, polovica kot kopači za premog in kamenje, polovica kot potiskavci trug, tekavci, ulačniki (Schlepper).

(111—1)

Rudarsko oskrbnništvo.

Razpis službe.

Na Vrhniki je izpraznjeno mesto **občinskega pisarja** z letno plačo 400 gld. in 36 gld. pisne doklade. Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, naj izvolé svoje prošnje poslati županjskemu uradu na Vrhniki do **15. aprila t. l.**

Od županjskega urada na Vrhniki,

dné 28. marcija 1879. (107—2)

WASSERDICHTE

ZELTSTOPPE-REGENMÄNTEL

DECKTÜCHER

empfeht die

Wienerberg-Landgut-Fabriksniederlage

M. JELSINGER & SÖHNE WIEN.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“